

Quickscan Wet natuurbescherming Ontwikkeling Ald Rien 2^e Fase te Oosthem

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Tijnjedyk 89
8936 AC Leeuwarden

0683772548

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan Wet natuurbescherming Ontwikkeling Ald Rien 2^e Fase te Oosthem

Leeuwarden, april 2022

In opdracht van:
RHO Adviseurs

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:
Dhr. R. Fokker

Autorisatie:
Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied.

**© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2022). Quickscan Wet natuurbescherming/Ontwikkeling Ald Rien 2^e Fase te Oosthem. Rapport 22089.
Bureau FaunaX, Leeuwarden.**

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Onderzoeksopzet	2
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	3
2	RESULTATEN QUICKSCAN	4
2.1	Flora.....	4
2.2	Vogels	4
	Jaarrond beschermde vogelnesten	4
2.3	Zoogdieren	5
	Vleermuizen	5
	Overige zoogdieren.....	6
2.4	Reptielen.....	9
2.5	Amfibieën	9
2.6	Vissen	9
2.7	Ongewervelden	10
2.8	Gebiedsbescherming.....	10
	Stikstofgevoeligheid.....	11
2.9	Houtopstanden	12
3	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	13
3.1	Overzicht beschermde soorten	13
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	13
	Algemene broedvogels.....	13
	Meervleermuis (vliegroute)	13
	Grote modderkruiper.....	13
	Zorgplicht	14
	Weidevogelkansgebied	14
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	14
4	LITERATUUR EN BRONNEN	15
BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING		
	Wnb Soortbescherming.....	- 1 -
	Vogels en verstoring	- 1 -
	Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân.....	- 1 -
	Voorwaarden vrijstellingen	- 2 -
	Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 3 -
	Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -

Natura 2000-gebieden	- 3 -
Wnb Houtopstanden	- 3 -
NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 4 -

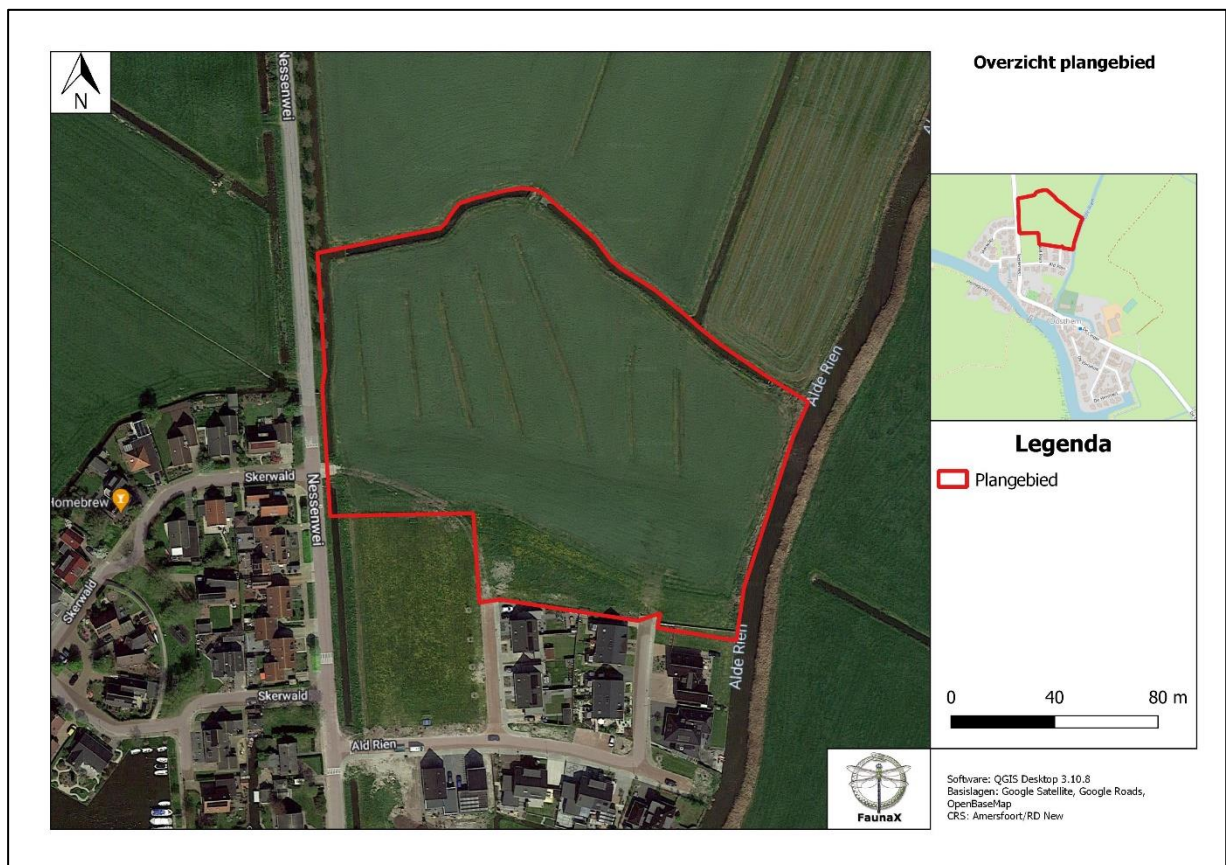
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens om als onderdeel van de 2^e fase van de uitbreiding van de Ald Rien te Oosthem 15 nieuwbouwwoningen te realiseren ten noorden van bestaande bebouwing. Ruimtelijke plannen zoals deze dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische Quicksan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenomen plannen op deze waarden.

Voor meer informatie over de Wet natuurbescherming (Wnb) en de handelwijze wordt verwezen naar Bijlage I. De verwachting is dat de Omgevingswet en de Omgevingsverordening 2022 vanaf 1 juli 2022 in werking zullen treden.

Figuur 1.1. Het plangebied (rood omlijnd) te Oosthem.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van RHO Adviseurs heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische Quicksan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze Quicksan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een ecologische Quicksan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze Quicksan is uitgevoerd op vrijdag 18 maart 2022 en vond plaats onder zachte weersomstandigheden (13°C, windkracht 3, helder). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland, ganzenfoeragegebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied bestaat uit een grasveld met een voormalige agrarische bestemming op de noordelijke grens van de bebouwde kom van Oosthem. Rond het grasveld lopen diverse vaarten en sloten. De oostzijde van het plangebied wordt begrensd door de watergang Alde Rien. Binnen het plangebied staan geen bomen, noch kunstmatige bouwwerken. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de bebouwde kom van Oosthem, evenals agrarisch gebied, dooraderd met sloten.

Het planvoornemen bestaat uit het realiseren van 15 nieuwbouwwoningen binnen het plangebied.

Figuur 1.2. Een impressie van het plangebied.

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

Binnen het plangebied werden soorten als madeliefje, smalle weegbree, fluitenkruid, paardenbloem, speenkruid en hondsdrif aangetroffen. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, noch is het geschikte biotoop hiervoor aanwezig. De onder de Wnb beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan. De omstandigheden zijn te voedselrijk.

Figuur 2.1. Impressie van de flora in het plangebied met v.l.b.n.r.o.: madeliefje, smalle weegbree, fluitenkruid en speenkruid.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen.

2.2 Vogels

Jaarrond beschermde vogelnesten

Roofvogels en uilen

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten en horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. Binnen het plangebied staan geen bomen.

In de bomen vlak buiten het plangebied, langs de Nessenwei aan de westzijde van het plangebied zijn geen boomnesten aangetroffen. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Gebouwbroeders

Naast boomnesten is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van soorten die over het algemeen in gebouwen tot broeden komen, zoals de huismus, gierzwaluw en kerkuil.

Binnen het plangebied staan geen kunstmatige bouwwerken. Hoewel het plangebied grenst aan een bebouwd gebied van Oosthem, zullen de voorgenomen werkzaamheden naar ons inzicht niet gepaard gaan met negatieve effecten op nesten in deze kunstmatige bouwwerken. Er zit naar ons inzicht voldoende ruimte tussen bestaande woningen en het plangebied. Negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten van gebouw-broedende vogelsoorten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op jaarrond beschermde (boom)nesten binnen en vlak buiten het plangebied als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Overige (broed)vogelsoorten

Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens het broedproces. Het plangebied en de omgeving hiervan bieden mogelijkheden voor verschillende soorten broedvogels. In de rietkraag langs de Alde Rien kunnen bijvoorbeeld watergebonden vogelsoorten als wilde eend en meerkoet tot broeden komen. Ook kunnen in het plangebied weidevogels tot broeden komen.

- Binnen en vlak buiten het plangebied, maar binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen (algemene) vogels tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedproces (grootweg 15 maart - 15 juli).

2.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In bomen verblijven vleermuizen vaak in oude spechtengaten of gaten die binnenin een boom zijn doorgerot als het gevolg van bijvoorbeeld het afbreken van takken. Binnen het plangebied staan geen bomen, noch kunstmatige bouwwerken. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in boomholtes en gebouwen kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Foerageergebieden en vliegroutes

Ook foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd, indien deze van essentieel belang zijn voor de instandhouding van een populatie vleermuizen in de omgeving. Als vliegroutes worden doorgaans lijnvormige landschapselementen gebruikt, zoals bomenlanen, houtwallen, watergangen en gebouwenrijen.

De Alde Rien, die langs de oostzijde van het plangebied stroomt vormt mogelijk een vliegroute voor vleermuissoorten die in de omgeving van het plangebied voorkomen, zoals meervleermuis (bron: NDFF). In de omgeving van Oosthem zijn meerdere potentiële belangrijke foerageergebieden voor deze soort aanwezig, zoals het Easthimmer Mar, de Geeuw en brede delen van de Alde Rien zelf. Deze foerageergebieden kunnen moeilijk bereikbaar of onbereikbaar worden als de Alde Rien als potentiële vliegroute wordt doorbroken. Ook kan het voorkomen van een kolonie van de meervleermuis in Oosthem niet op voorhand worden uitgesloten, omdat het Friese meren gebied een belangrijk bolwerk vormt van deze soort en er waarnemingen van de soort bekend zijn uit het naburige IJlst. Een eventuele kolonie van deze soort in Oosthem kan door het doorbreken van de Alde Rien specifieke foerageergebieden niet of moeilijker bereiken. Het is daarom van belang om negatieve effecten op deze potentiële essentiële vliegroute te voorkomen. Vooral de uitstraling van kunstlicht tussen zonsondergang en zonsopkomst in de richting van deze vaart kan gepaard gaan met negatieve effecten.

Het planvoornemen heeft niet tot gevolg dat er potentiële vliegroutes worden doorbroken van vleermuizen van soorten die vooral bomen/boschages of bebouwing als vliegroute gebruiken.

Hoewel het mogelijk is dat het plangebied onderdeel vormt van een groter foerageergebied van vleermuizen uit de directe omgeving, vormt dit naar ons inzicht, door het ontbreken van landschapselementen als bosranden en grote waterlichamen, geen essentieel onderdeel hiervan. Negatieve effecten op essentiële foerageergebieden van vleermuizen als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op een essentiële vliegroute van de meervleermuis kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op een essentieel foerageergebied, dan wel overige essentiële vliegroutes van vleermuizen als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen wel op voorhand worden uitgesloten.

Overige zoogdieren

Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van (geschikt habitat van) overige beschermde soorten zoogdieren.

Waterspitsmuis

Uit de ruime omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van waterspitsmuizen bekend (figuur 2.2). Deze waarnemingen zijn deels afkomstig van braakbalonderzoek waardoor niet bekend is waar deze individuen precies geleefd hebben. Verder zijn uit de ruime omgeving van Oosthem alleen waarnemingen bekend uit relatief grote rietlanden in de oeverzones van meren zoals het Pikemar. De waterspitsmuis is in Nederland over het algemeen gebonden aan waterrijke omgevingen met voldoende en geschikte dekkingsvegetatie, zoals rietkragen. Het gedeelte van oever van de Alde Rien dat onderdeel is van het plangebied wordt voor het grootste gedeelte vrij gehouden van vegetatie (figuur 2.3, links). Alleen op de meest noordelijke paar meters was sprake van een meer ontwikkelde rietkraag (figuur 2.3, rechts). Ook in dit geval is de rietkraag slechts zeer marginaal geschikt en daarnaast klein in omvang. We achten de kans dat de soort hier voorkomt dusdanig klein dat we het niet realistisch achten om hier rekening mee te houden bij de voortgang van het project. Negatieve effecten op leefgebied van waterspitsmuis als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.2. Uit de ruime omgeving van het plangebied (rood omlijnd) zijn waarnemingen van waterspitsmuizen (groene stippen) bekend (bron: NDFF).

Figuur 2.3. Met uitzondering van de meest noordelijke paar meters (rechts) wordt de oever van de Alde Rien vrijgehouden van vegetatie.

Otter en noordse woelmuis

Uit de omgeving van het plangebied zijn tevens waarnemingen van otters en noordse woelmuizen bekend (figuur 2.4). Net als de waterspitsmuis zijn deze twee zoogdiersoorten ook gebonden aan open, waterrijke omgevingen met voldoende en geschikte dekking. Voor de otter bestaat deze dekking voornamelijk uit landschapselementen als wilgenstruwelen, brede rietkragen en grote duikers in een rustige omgeving. Voor de Noordse woelmuis is de afwezigheid van andere woelmuizen, zoals aardmuis en veldmuis van belang. De soort komt op het vaste land van de provincie daarom vooral voor in rietlanden die te nat zijn voor bovengenoemde soorten. Deze rietlanden dienen van grote omvang te zijn om een populatie van de Noordse woelmuis in stand te kunnen houden. Het plangebied biedt naar ons inzicht voor geen van beide soorten geschikt leefgebied dan wel mogelijkheden om te verblijven. Hoewel het aannemelijk is dat de Alde Rien door otters kan worden gebruikt als zwemroute en foerageergebied, kan de aanwezigheid van rust- en verblijfplaatsen in het plangebied op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.4. Uit de omgeving van het plangebied (rood omlijnd) zijn waarnemingen van otters (boven) en noordse woelmuizen (onder) (groene stippen) bekend (bron: NDFF).

Bever

Uit de omgeving van het Natura2000-gebied Witte en Zwarte Brekken zijn tevens enkele waarnemingen van bevers bekend (bron: NDFF). De bever is voornamelijk gebonden aan waterrijke omgevingen met voldoende dekking en houtopslag om hier burchten en dammen van te kunnen maken. In en rond het plangebied is geen sprake van dergelijke elementen. Er zijn tijdens het veldbezoek dan ook geen beverburchten aangetroffen. De aanwezigheid van een verblijfplaats van de bever binnen en vlak buiten het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

De aanwezigheid van andere beschermde zoogdiersoorten, zoals das of eekhoorn kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitateigenschappen. Binnen het plangebied kunnen wel soorten voorkomen die in de Provincie Fryslân zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I).

- De aanwezigheid van (vaste) rust- en verblijfplaatsen van waterspitsmuis, otter, noordse woelmuis en bever binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van overige beschermde soorten zoogdieren kan op voorhand worden uitgesloten op basis van habitateigenschappen en verspreidingsgegevens (bron: NDFF).
- In het plangebied kunnen wel andere licht beschermde soorten voorkomen. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.4 Reptielen

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen. De aanwezigheid van alle in Nederland voorkomende beschermde reptielen binnen de invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan echter op voorhand worden uitgesloten op basis van en habitateigenschappen en verspreidingsgegevens (bron: NDFF).

- De aanwezigheid van leefgebied van beschermde reptielen binnen en vlak buiten het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten op basis van habitateigenschappen en verspreidingsgegevens (bron: NDFF).

2.5 Amfibieën

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor beschermde amfibieën. De aanwezigheid van alle beschermde amfibieën kan op voorhand worden uitgesloten op basis van habitateigenschappen en verspreidingsgegevens (bron: NDFF). Binnen en vlak buiten het plangebied is geen sprake van geschikt voortplantingswater voor beschermde amfibieënsoorten, zoals de heikikker en poelkikker. Daarnaast bevinden de dichtstbijzijnde waarnemingen (heikikker) zich op meer dan vijf kilometer van het plangebied.

Binnen het plangebied kunnen andere, lichter beschermde amfibieën voorkomen. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I).

- De aanwezigheid van zowel voortplantingshabitat als landhabitat van beschermde amfibieënsoorten binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Voor andere, licht beschermde, vrijgestelde soorten geldt de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.6 Vissen

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor de in Nederland voorkomende groep beschermde zoetwatervissen. De enige soort die redelijkerwijs in het plangebied kan voorkomen is de grote modderkruiper. Deze soort staat in Nederland bekend als poldervis en is voornamelijk afhankelijk van wateren met een ontwikkelde sliblaag. Uit de ruime omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van grote modderkruipers bekend (figuur 2.5). De dichtstbijzijnde waarnemingen van grote modderkruiper ten opzichte van het plangebied bevinden zich op minder dan een kilometer afstand. De Alde Rien is naar ons inzicht niet geschikt als leefgebied voor grote modderkruiper. Hoogstens kan deze watergang functioneren als verbinding tussen leefgebieden. Het is niet bekend of de sloten die langs de noord- en westzijde van het plangebied lopen binnen het planvoornemen worden aangetast.

Gezien de nabijheid van een waarneming van grote modderkruiper vlakbij Oosthem en de eigenschappen van de sloten in het plangebied, kunnen we de aanwezigheid van deze soort in deze sloten niet op voorhand uitsluiten. Als deze sloten binnen het planvoornemen worden aangetast, kunnen negatieve effecten op grote modderkruiper niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.5. Uit de omgeving van het plangebied (rood omlijnd) zijn waarnemingen van grote modderkruipers (groene stippen) bekend (bron: NDFF).

- Negatieve effecten op grote modderkruipers in de sloten rond het plangebied kunnen niet op voorhand worden uitgesloten indien aan deze sloten wordt gewerkt.

2.7 Ongewervelden

De meeste onder de Wnb beschermde soorten ongewervelden, zoals dagvlinders, libellen, mollusken of (water)kevers hebben zeer specifieke habitateisen die in specifieke biotopen worden aangetroffen. Binnen het plangebied is geen sprake van dergelijke biotopen en habitateigenschappen. Zo is er geen geschikt habitat voor waardplanten van beschermde vlinders en zijn er geen geschikte waterlichamen aanwezig waarin libellen zich voort kunnen planten. Negatieve effecten op beschermde ongewervelden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op leefgebied van beschermde ongewervelden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Gebiedsbescherming

Tijdens de bureaustudie zijn vormen van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking hebben op het plangebied.

Weidevogelkansgebied

Het gebied aan de westzijde van de Nessenwei, een straat langs de westzijde van het plangebied, valt binnen de begrenzingen van een weidevogelkansgebied. De afstand tussen dit gebied en het plangebied bedraagt ongeveer 10 meter (bron: Kaartenkijldoos Provincie Fryslân).

In dit gedeelte van dit weidevogelkansgebied is echter al sprake van bebouwing, in de vorm van een gedeelte van de bebouwde kom van Oosthem. Naar ons idee zullen de voorgenomen werkzaamheden niet gepaard gaan met een verhoging van de verstoring van weidevogels in dit weidevogelkansgebied, waar door de aanwezigheid van de bebouwde kom van Oosthem al sprake van is. Wanneer men de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoert, kunnen negatieve effecten op dit weidevogelkansgebied naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

NNN

Hoewel de oostelijke oever van de Alde Rien wel onderdeel is van het NatuurNetwerk Nederland (NNN, voormalige EHS), valt de oever die deel uitmaakt van het plangebied hier niet onder (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân). Negatieve effecten op het NNN als gevolg van het planvoornemen kunnen hierdoor naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten. De Provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen.

Natura2000 en ganzenfoeragegebied

Het plangebied en de directe omgeving hiervan zijn geen onderdeel van Natura2000-gebieden, noch ganzenfoeragegebieden (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân). Negatieve effecten op deze gebieden (met uitzondering van effecten als gevolg van stikstofuitstoot) als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten. De Provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen.

- Negatieve effecten op een nabijgelegen weidevogelkansgebied kunnen op voorhand worden uitgesloten, mits de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd.
- Negatieve effecten op overige beschermde gebieden kunnen naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

Stikstofgevoeligheid

Per 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering ingegaan. Deze wet houdt in dat de bouwfase van projecten partieel worden vrijgesteld van de Natura2000-vergunningsplicht. Deze vrijstelling geldt echter niet voor de gebruiksfase van een bouwwerk. Mogelijk valt een gedeelte van de voorgenomen werkzaamheden onder deze partiele vrijstelling.

Binnen een straal van 15 km ligt het plangebied hemelsbreed op circa 3,6 km, 4,2 km, 7,1 km en 13,6 km afstand van de Natura2000-gebieden Oudegaasterbrekken, Fluessen en Omgeving, Witte en Zwarte Brekken, Sneekermeergebied en IJsselmeer (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân). De aanlegfase van het planvoornemen valt waarschijnlijk onder de partiele vrijstelling van de Natura2000-vergunningplicht. Doordat het plangebied zich daarnaast op een relatief lange afstand van nabijgelegen Natura2000-gebied bevindt, zal het planvoornemen naar ons inzicht niet gepaard gaan met negatieve effecten op stikstofgevoelige habitattypen in deze nabijgelegen Natura2000-gebieden. De provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen en bepaald of de uitvoering van een AERIUS-berekening benodigd is voor de voortgang van het project.

- Negatieve effecten op stikstofgevoelige habitats in Natura2000-gebieden als gevolg van extra stikstofuitstoot kunnen naar ons inzien op voorhand worden uitgesloten.

2.9 Houtopstanden

Als er een (deel van een) houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een (deel van een) bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Binnen het plangebied staan geen bomen. Er is derhalve geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht. De gemeente Súdwest-Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen.

- Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedseizoen of onder begeleiding van een ecoloog.
Vleermuizen	Meervleermuis (vliegrouete)	Mogelijk		X			Voorkom lichtuitstraling in de richting van de Alde Rien tussen zonsondergang en zonsopkomst.
Zoetwatervissen	Grote modderkruiper	Mogelijk			X		Werkzaamheden aan sloten vermijden. Anders nader onderzoek .
Divers	Divers	Ja				X	Zorgplicht.
Gebieds-bescherming	Weidevogel-kansgebied	Ja					Werken buiten broedseizoen.

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Algemene broedvogels

Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten alleen tijdens de broedtijd beschermd zijn. We adviseren om de voorgenomen werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat voor deze soorten van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd.

Meervleermuis (vliegrouete)

De Alde Rien kan dienen als essentiële vliegrouete voor de meervleermuis. We adviseren de uitstraling van fel kunstlicht tussen zonsondergang en zonsopkomst in de richting van deze vaart te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, adviseren we op basis van nader onderzoek vast te laten stellen of hier inderdaad sprake is van een essentiële vliegrouete. Dit onderzoek dient uitgevoerd te worden aan de hand van een aantal gerichte veldbezoeken. De hoeveelheid bezoeken en de perioden waarin deze uitgevoerd dienen te worden, wordt vastgesteld aan de hand van het vleermuisprotocol 2021.

Grote modderkruiper

De aanwezigheid van grote modderkruiper in de sloten rond het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren geen werkzaamheden aan deze sloten uit te voeren. Indien dit niet mogelijk is, wordt nader onderzoek geadviseerd. Dit nader onderzoek kan worden uitgevoerd aan de hand van een eDNA onderzoek, waarbij watermonsters uit de sloten worden verzameld en vervolgens in het lab worden getest op genetisch materiaal van

grote modderkruipers. Indien dit wordt aangetroffen, dient bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân) een ontheffing te worden aangevraagd voor de grote modderkruiper, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Zorgplicht

Er kunnen enkele soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt in het geval van schade aan deze soorten. De zorgplicht van de Wnb (art. 1.11) schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door altijd zo te werken, dat dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving. Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland. Mits eventueel aangetroffen dieren de kans krijgen om te vluchten of eventueel aangetroffen dieren worden verplaatst naar een plek in de omgeving die niet onder invloed staat van werkzaamheden, wordt naar ons inzien voldaan aan de zorgplicht. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

Weidevogelkansgebied

Het plangebied ligt op circa 10 meter afstand van een weidevogelkansgebied. We adviseren de werkzaamheden binnen het plangebied buiten de voorgenoemde broedperiode uit te voeren. Indien dit niet mogelijk is, adviseren we te informeren bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân over eventuele vervolgstappen op dit gebied.

3.3 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Broedvogels:** werken buiten het broedseizoen (grootweg 15 maart-15 juli).
- **Meervleermuis (vliegroue);** Voorkom lichtuitstraling in de richting van de Alde Rien tussen zonsondergang en zonsopkomst. Anders: Nader onderzoek.
- **Grote modderkruiper:** werkzaamheden aan sloten rond het plangebied vermijden. Anders → Nader onderzoek.
- **Zorgplicht:** naleven van de zorgplicht.
- **Weidevogelkansgebied:** werken buiten broedseizoen.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Bronnen internet

NDFE

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>

Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân

<https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=14fdb7eae5844c479140f89c88abdd3>

Ravon

<http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon

<https://www.sovon.nl/nl>

Verspreidingsatlas planten FLORON

<http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Waarneming.nl

<https://waarneming.nl>

Zoogdiervereniging

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecooloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de Provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming Provincie Fryslân.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de Provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. In het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. In het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De, voor gemeenten, belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan. De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.